

Ons kenmerk
AvdB

Minister van Economische Zaken
Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Datum: 21 mei 2025

Betreft: Reactie Consumentenbond op consultatie implementatiewet Richtlijn herziening productaansprakelijkheid

Geachte heer, mevrouw,

De Consumentenbond reageert hieronder op de implementatiewet Richtlijn herziening productaansprakelijkheid (Richtlijn (EU) 2024/2853). We bekijken het voorstel vanuit het perspectief van de gemiddelde Nederlandse consument. Daarbij beoordelen we of het wetsvoorstel de belangen van consumenten voldoende waarborgt en welke onderdelen verbetering behoeven.

Afschaffing van de € 500-franchise

Het schrappen van de franchise betekent dat consumenten ook kleinere schades aan huishoudelijke producten rechtstreeks op de producent kunnen verhalen. Dit doorbreekt op zich een knelpunt dat in de praktijk leidt tot rechteloosheid bij relatief geringe, maar voor consumenten wel voelbare schades. Consumenten kunnen onder de huidige wetgeving alleen een beroep doen op productaansprakelijkheid als de zaakschade aan andere eigendommen méér dan €500 bedraagt. Bij lagere schadebedragen valt de claim buiten dit regime en zijn consumenten feitelijk aangewezen op het eisen van contractuele nakoming bij de verkoper of op niets. Het wetsvoorstel schrappt die drempel en kanaliseert alle zaakschades - dus ook die onder €500 - naar de producent of een andere 'marktdeelnemer' in de keten. Daarin schuilt wel een risico voor consumenten: door het schrappen van artikel 7:24 onderdeel c BW kunnen verkopers voor kleine zaakschades doorverwijzen naar de producent. Daarmee verdwijnt dus de uitzondering die juist bedoeld was om consumenten bij lage schadebedragen eenvoudig bij de verkoper aan te laten kloppen. De Memorie van Toelichting erkent dit ook.

Voor schade aan andere zaken of letsel wordt de verkoper voortaan in beginsel helemaal 'vrijgespeeld', tenzij hij het gebrek kende, beloofde dat het niet bestond, of geen identiteit van de producent kan/wil geven. We zien daarom bij voorkeur een gezamenlijke aansprakelijkheid van de verkoper en de producent bij zaakschade onder €500. Verder adviseren we om verzekeraars en brancheorganisaties te stimuleren om (bundel-)regres op producenten structureel toe te passen. Er ligt hier een taak voor de brancheorganisaties om de regresmogelijkheden voor hun leden te verbeteren en hen hierin bij te staan en de huidige hobbels rondom regres niet af te schuiven op consumenten.

Ruimere component

De verruimde component-definitie is een grote stap vooruit: software-bugs, AI-fouten en cruciale clouddiensten vallen straks binnen de risicoaansprakelijkheid. Toch blijven datakwaliteit, autonome na-verkoop-leren, opensource en stand-alone AI-diensten kwetsbare plekken. Zonder nadere verfijning in de implementatiewet en tijdige aansluiting op (aankomende) AI-wetgeving kunnen consumenten bij

digitale schade opnieuw tegen bewijs- of aansprakelijkheidsbarrières aanlopen. We hebben daarom nog de volgende suggesties:

Expliciteer datasets en essentiële content

Voeg in artikel 6:184a lid 1 BW (onderdeel d) toe dat *‘gegevensstromen en digitale content die essentieel zijn voor het functioneren of de veiligheid van het product’* als component worden aangemerkt. Daarmee wordt de leemte rond externe data zo goed als gedicht.

Dek ‘door-lerende’ AI af

Neem in de Memorie van Toelichting op dat het begrip ‘zeggenschap’ ook ziet op *‘algorithmic control’* tijdens de gebruiksfase. Ontbreekt effectieve monitoring, dan blijft de fabrikant aansprakelijk voor latere leermfouten.

Zorg voor een koppeling met het digitale-dienstenrecht

Verwijs in de implementatiewet naar de mogelijkheid om platformen of dienstverleners als fabrikant te beschouwen wanneer zij essentiële AI-functionaliteit leveren.

Ruimere kring van aansprakelijke partijen

Importeurs buiten de EU, gemachtigden, fulfilmentdienstverleners, distributeurs en - via de analogie - bepaalde onlineplatforms worden aanspreekbaar. Dit is een duidelijke verbetering ten opzichte van de oude richtlijn. Toch blijven er situaties waarin Nederlandse consumenten nog steeds geen laagdrempelige partij in de EU kan aanspreken.

Het voorgestelde artikel 187 BW maakt elke schakel hoofdelijk aansprakelijk zodra de daarvóór liggende schakel ontbreekt of buiten de EU is gevestigd. Eerst komt de importeur of gemachtigde in beeld; bij afwezigheid daarvan de fulfilmentdienstverlener; is die er óók niet, dan wordt de distributeur (of het onlineplatform/de online-marktplaats ‘dat zich als distributeur presenteert’) aansprakelijk. De distributeur en het onlineplatform/de online-marktplaats kunnen zich onttrekken aan aansprakelijkheid door binnen een maand een andere EU-partij te noemen. Deze structuur dekt veel webshops die met zogenaamde fulfilment-magazijnen in Europa (of heel specifiek in Nederland) werken.

Bij dropshipping/directe import blijft de fabrikant buiten de EU aansprakelijk. Het is voor consumenten ondoenlijk om die aan te spreken. Ook refurbish-bedrijven die cruciale onderdelen vervangen zonder dat sprake is van een ‘ingrijpende wijziging’ kwalificeren niet als fabrikant en vallen buiten artikel 187 lid 2 BW, tenzij consumenten kunnen aantonen dat er wel sprake is van een ingrijpende wijziging. Voor consumenten is het dus onzeker wie aansprakelijk is als het gereviseerde product kapot gaat. Hiervoor zou een nationale definitie kunnen worden toegevoegd: *‘wie een product voor wederverkoop zodanig reviseert dat een nieuw CE-keur of nieuwe garantie wordt afgegeven, geldt als fabrikant.’*

Voor dropshipping en directe import zou artikel 187 lid 1 sub c BW uitgebreid kunnen worden met een verplichte EU-vertegenwoordiger voor alle B2C-producten: *‘Als geen van de in dit lid genoemde marktdeelnemers in de Europese Unie is gevestigd, is de persoon of organisatie die zorgt voor de commerciële communicatie richting de consument aansprakelijk.’* Verder adviseren we de informatieverplichting uit te breiden: verkopers in Nederland moeten de buitenlandse fabrikant/verkoper met contactgegevens vermelden en bij gebrek daaraan, blijven zij zelf aansprakelijk. Dit voorkomt het doorschuiven naar onvindbare partijen.

Voor onlineplatformen/online-marktplaatsen is het te eenvoudig om aansprakelijkheid te ‘ontlopen’ door een andere EU-partij te noemen. Wat zou helpen is om een onlineplatform/online-marktplaats hoofdelijk aansprakelijk te maken als het verkopers van buiten de EU toelaat op zijn platform zonder vooraf te

controleren of er echt een EU-importeur of gemachtigde is. Het platform kan zich dan van aansprakelijkheid ontslaan door die partij vooraf te registreren en die registratie openbaar te maken.

Ontwikkelingsrisicoverweer en beroep op dwingende regelgeving blijven bestaan

De richtlijn geeft lidstaten nadrukkelijk de optie om dit verweer af te schaffen voor (groepen) producten. Het kabinet kiest voor voortzetting van het bestaande beleid en motiveert dat alleen door aan te geven dat er 'geen signalen' voor wijziging zijn ontvangen. Het gevolg van de voortzetting van het bestaande beleid betekent dat consumenten nog steeds het risico dragen van onvoldoende wetenschappelijke kennis, terwijl producenten zich kunnen verzekeren en kennisvoorsprong hebben.

We adviseren gebruik te maken van artikel 18 lid 3 van de Richtlijn en een afwijking op te nemen voor consumentengevoelige productcategorieën zoals kinderproducten, medische hulpmiddelen, voeding en AI-gestuurde consumentenelektronica. Dit is proportioneel en in lijn met het algemeen belang van gezondheid.

Naast het ontwikkelingsrisico blijft ook het verweer dat een producent heeft gehandeld volgens dwingende regelgeving bestaan. Consumenten kunnen hierdoor alsnog met lege handen staan, terwijl BEUC en andere consumentenorganisaties pleiten voor afschaffing van beide verweren. Voeg een bepaling toe dat naleving van minimumnormen geen vrijwaring biedt wanneer het product desondanks onvoldoende veilig is gebleken.

Versterk de bewijspositie consumenten

Neem een nationale regeling op die consumenten al vóór het starten van een procedure toegang geeft tot relevante informatie bij producenten (pre-proces disclosure).

Maak gebruik van collectieve handhaving.

Verwijs expliciet naar de mogelijkheid voor representatieve vorderingen onder Richtlijn (EU) 2020/1828 om individuele drempels bij complexe productzaken te verlagen.

Conclusie

De Richtlijn herziening productaansprakelijkheid en het implementatiewetsvoorstel vormen een belangrijke stap voorwaarts in het beschermen van Nederlandse consumenten. Maar op enkele punten adviseren wij aanscherpingen en verduidelijkingen.

Wij hopen dat u onze aanbevelingen in overweging neemt en staan uiteraard open voor verder overleg.

Met vriendelijke groet,
Consumentenbond

mr. Anita M. van den Bosch-de Gier
jurist